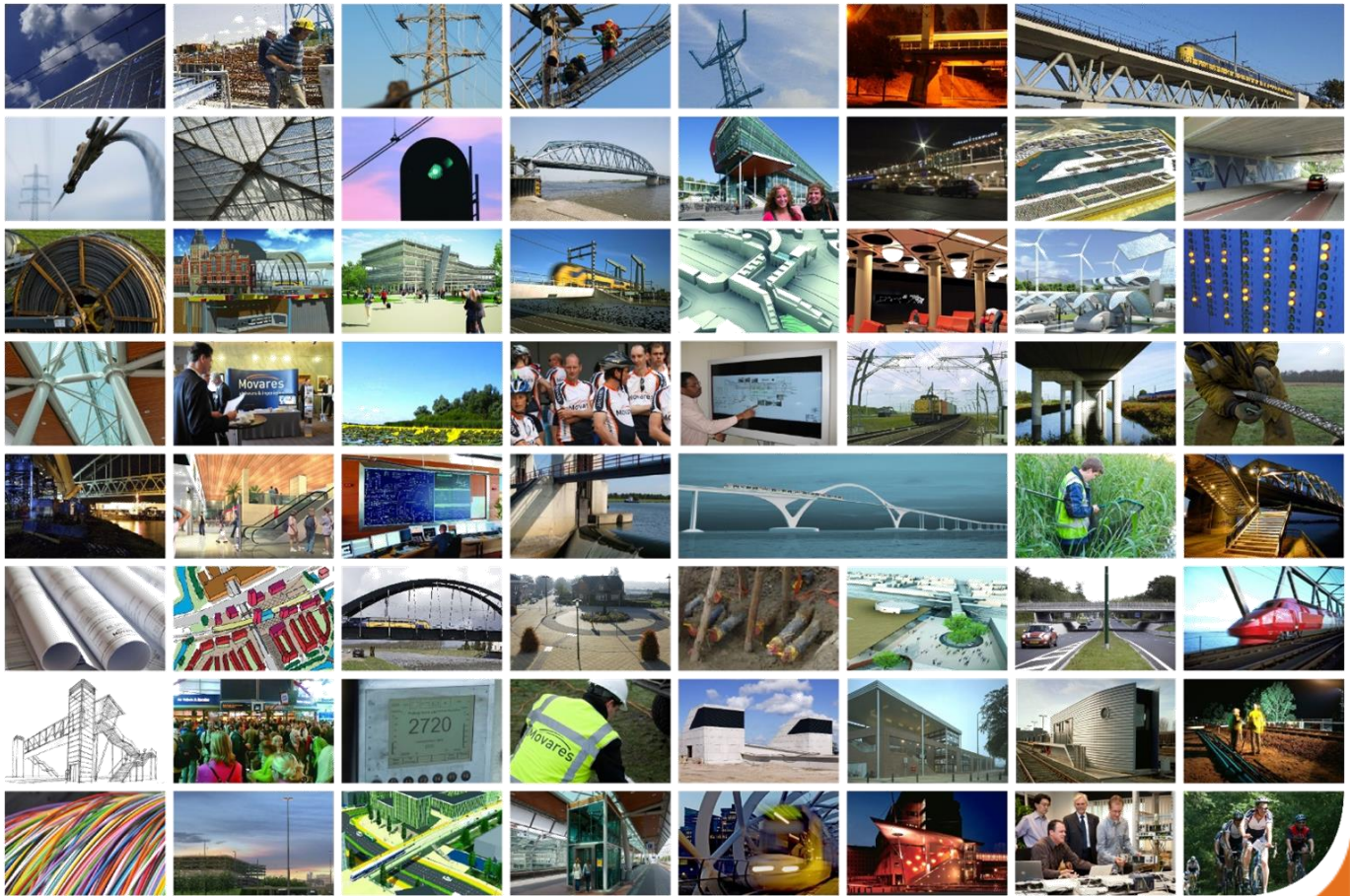

12 april 2018 - Versie 1.0

Autorisatieblad

Nieuw Vredenoord; update quickscan ecologie

Effecten op beschermde soorten en gebieden

	Naam	Akkoord	Datum
Opgesteld door	Woude, EA van der	✓	12-04-2018
Gecontroleerd door	Kooij, CA van der	✓	12-04-2018
Vrijgegeven door	Arnold, WJ	✓	12-04-2018

Op dit autorisatieblad ontbreken de handtekeningen wegens de digitale verwerking van ons vrijgaveproces. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Versie historie

Versie	Naam	Datum	Korte toelichting
1.0	Nieuw Vredenoord: Update QS ecologie	12-04-2018	Aanvullend onderzoek boomholten etc

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Wettelijk kader	3
1.3 Doel	3
2 Methode	5
2.1 Beschermde gebieden	5
2.2 Beschermde soorten	5
3 Locatie en activiteiten	7
3.1 Locatie	7
3.2 Activiteiten	10
4 Beschermde gebieden	11
4.1 Aanwezigheid beschermde gebieden	11
4.2 Effecten op beschermde gebieden	11
5 Beschermde soorten	13
5.1 Planten	13
5.2 Vogels	14
5.3 Grondgebonden zoogdieren	16
5.4 Vleermuizen	17
5.5 Amfibieën	23
5.6 Reptielen	24
5.7 Vissen	25
5.8 Ongewervelden	25
5.9 Samenvatting	26
6 Conclusies	27
6.1 Beschermde gebieden	27
6.2 Beschermde soorten	27
7 Bronnen	29
Colofon	30
Bijlage I Wet en regelgeving	31

Inleiding

1.1 Aanleiding

De locatie Nieuw Vredenoord is gelegen aan de Jan Thijssenlaan 12 in Den Haag (zie figuur 1). Nieuw Vredenoord ligt naast de historische buitenplaats Vredenoord (rijksmonument) (zie figuur 2). Het hoofdhuis en de tuin van de historische buitenplaats Vredenoord zijn onlangs gerestaureerd. Ook het plangebied, locatie Nieuw Vredenoord, zal opnieuw worden ingericht. Onderdeel van de herinrichting van Nieuw Vredenoord is de aanleg van een tweede watertoevoer voor de waterberging van de Vlietzone. Voor dit onderdeel is in 2015 een ecologische quickscan uitgevoerd door Movares (kenmerk D81-GVR-KA-1501174). In 2015 is ook door Antea Group een natuurtoets in het gebied uitgevoerd als onderdeel van het bestemmingsplan Molenvlietpark e.o. (projectnummer 402085).

De gemeente Den Haag heeft Movares gevraagd een update van de quickscan uit te voeren. In deze update wordt getoetst aan de nieuwe natuurwetgeving (Wet Natuurbescherming) en is extra aandacht voor boomholten, horsten en eekhoornnesten in het plangebied.

1.2 Wettelijk kader

Het volgende wettelijk kader is gehanteerd:

- Wet natuurbescherming (beschermde soorten en beschermde gebieden);
- Provinciaal beleid, beschermde gebieden die vallen onder het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 inwerking getreden en vervangt de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en Boswet.

Zie voor uitleg over het wettelijk kader bijlage 1.

1.3 Doel

Het doel van de voorliggende quickscan is toetsing van de voorgenomen ingreep aan het wettelijk kader ten aanzien van natuur. Voorliggende rapportage betreft een quickscan waarmee een goede eerste indruk over de natuurwaarden in het onderzoeksgebied wordt geboden. Op basis van een bureaustudie voorafgaand aan het oriënterend veldbezoek wordt een eerste inschatting gemaakt van de potentiële natuurwaarden in het onderzoeksgebied. Na afronding van het oriënterend veldbezoek wordt duidelijkheid gegeven over eventuele vervolgstappen: is er aanvullend veldonderzoek nodig en is het nodig om een ontheffing of vergunning aan te vragen? Indien nodig, wordt aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen of te verzachten middels mitigerende maatregelen.

De quickscan behandelt de volgende vragen:

- Komen ter plaatse en in de omgeving van de geplande werkzaamheden beschermde soorten voor?
- Wat is het effect van het project op de beschermde soorten?
- Bevinden zich in de omgeving van de geplande werkzaamheden beschermde gebieden?
- Wat is het effect van het project op de beschermde gebieden?
- Is er eventueel aanvullend onderzoek nodig?

- Is er een ontheffing/vergunning nodig in het kader van de natuurwetgeving?
- Is er toestemming nodig voor werken in NNN gebied?

2 Methode

Voor de quickscan ecologie zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- Beschrijving locatie en voorgenomen activiteiten (hfdst 3);
- Beschrijving nabijgelegen beschermde gebieden en effectbepaling van de voorgenomen ingreep op deze gebieden (hfdst 4);
- Bureaustudie, oriënterend veldbezoek, effectbepaling en vaststellen vervolgstappen ten aanzien van beschermde soorten. Deze stappen zijn per soortgroep doorlopen (hfdst 5);
- Opstellen conclusies (hfdst 6).

Hieronder wordt de gehanteerde methode voor de beschermde gebieden en beschermde soorten besproken:

2.1 Beschermde gebieden

Er is een bureauonderzoek naar beschermde gebieden uitgevoerd. Dit betreft Natura-2000 gebieden (beschermd door de Wet natuurbescherming) en gebieden behorende tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (provinciaal beleid).

Voor de effectbepaling is naast ruimtebeslag op beschermd gebied, ook gekeken naar mogelijke indirecte effecten als gevolg van bijvoorbeeld verstoring door geluid of licht. Bij Natura 2000-gebieden is tevens gekeken naar ‘externe werking’. Hierbij wordt naar indirecte effecten gekeken op beschermde gebieden in de omgeving van het plangebied, ook als er geen sprake is van ruimtebeslag. Op basis van de effectbepaling is aangegeven welke vervolgstappen nodig zijn. Hierbij wordt gedacht aan nader onderzoek, het aanvragen van een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming of het doorlopen van de ‘nee-tenzij procedure’ voor NNN gebied.

2.2 Beschermde soorten

Bureaustudie

Er is een inventarisatie gedaan naar bestaande verspreidingsgegevens van beschermde soorten flora en fauna, zoals opgenomen in de Wet natuurbescherming.

Ten aanzien van vogels zijn in de bureaustudie alleen soorten meegenomen die jaarrond zijn beschermd. Voor algemene broedvogels geldt de algemene verbodsbepaling dat nesten niet mogen worden vernield. Dit kan door werkzaamheden waarbij vegetatie wordt verwijderd, uit te voeren buiten het broedseizoen. Door het nemen van deze maatregel is het niet nodig om alle vogelsoorten in beeld te hebben die mogelijk in het onderzoeksgebied kunnen broeden.

Voor de bureaustudie zijn de verspreidingsgegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij zijn gegevens van de afgelopen 5 jaar rond het plangebied geraadpleegd. Ook zijn de eerder uitgevoerde natuuronderzoeken in het plangebied geraadpleegd (Movares 2015; Antea Group 2015).

Oriënterend veldbezoek

Er is op 8 maart 2018 door een ervaren veldecoloog een bezoek aan het plangebied gebracht. Hierbij is middels visuele inspectie gekeken naar de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en (sporen van) beschermde dieren op en rond het plangebied.

De inspectie vond plaats met gebruik van een boomcamera. Door middel van deze

boomcamera zijn voor zover mogelijk holtes geïnspecteerd op geschiktheid en gebruik door vleermuizen. Andere hulpmiddelen (zoals, batdetector & vallen) zijn niet gebruikt. Tijdens de inspectie heeft ook een biotoopbeoordeling plaatsgevonden waarbij is gekeken naar aanwezige geschikte biotopen voor beschermde soorten.

Effectbepaling beschermde soorten

Op basis van de gegevens uit de bureaustudie en het oriënterende veldbezoek heeft een beoordeling plaatsgevonden van de effecten van de voorgenomen ingreep op de beschermde natuurwaarden in (de omgeving van) het plangebied.

Vervolgstappen

Op basis van de effectbepaling zijn de vervolgstappen vastgesteld. Hierbij is per soortgroep aangegeven of er een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is benodigd. Indien nodig wordt aangegeven of er eerst nog aanvullend veldonderzoek moet worden uitgevoerd. Indien nodig wordt aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen of te verzachten (mitigerende maatregelen).

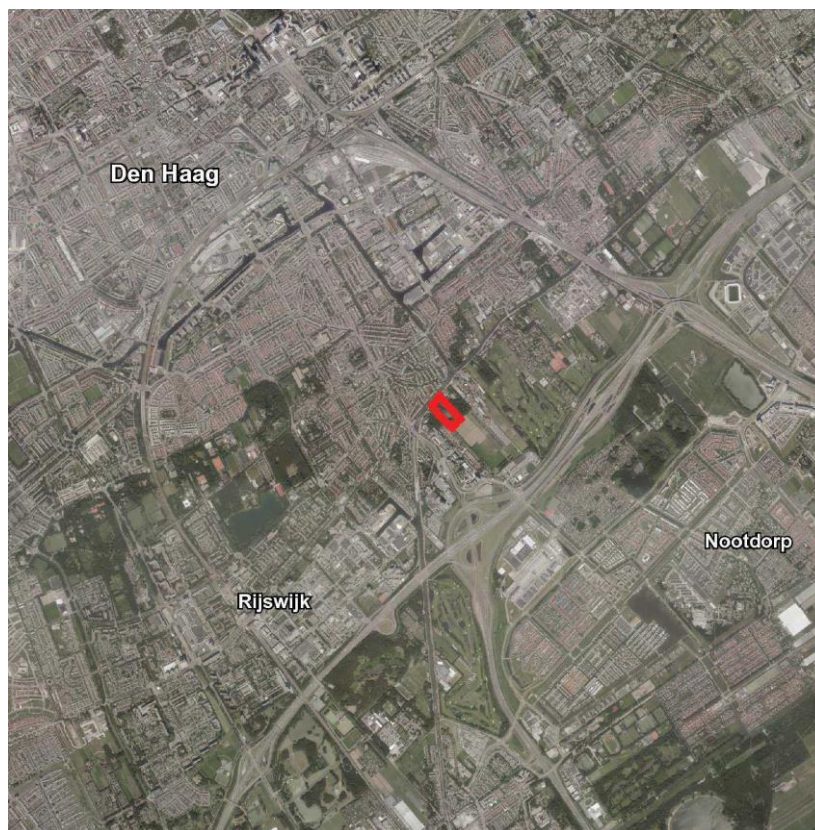
3 Locatie en activiteiten

3.1 Locatie

De locatie Nieuw Vredenoord is gelegen aan de Jan Thijssenlaan 12 in Den Haag (figuur 1). Nieuw Vredenoord ligt naast de historische buitenplaats Vredenoord (rijksmonument) (figuur 2).

Op de locatie Nieuw Vredenoord is een voormalig tennisbaan aanwezig. Daarnaast is er een weide met enkele kleine schuren waar dieren worden gehouden. De helft van het plangebied bestaat uit bos (impressie weergegeven op foto 1 en 2).

Het plangebied van Nieuw Vredenoord is globaal weergegeven in onderstaande figuren 1, 2 en 3.

Figuur 1: Globale aanduiding plangebied (rode lijn).

Figuur 2: Plangrens Nieuw Vredenoord (rode lijn).

Figuur 3: Globale indeling plangebied.

Foto 1: Impressie bos oktober 2015.

Foto 2: Impressie bos op 5 maart 2018.

3.2 Activiteiten

Over het terrein Nieuw Vredenoord, Jan Thijssenlaan 12, zal een tweede watertoevoer worden gerealiseerd voor de waterberging Vlietzone.

De locatie wordt daartoe volledig heringericht en de aanwezige tennisbanen verdwijnen.

Door architectenbureau Bosch-Slabbers wordt momenteel een herinrichtingsplan uitgewerkt. In dit plan zal het nieuwe boezemwater met een duikerverbinding naar het Rijn-Schiekanaal verbonden worden. De huidige boezemkade waarop het Molenslootpad ligt blijft gehandhaafd, maar wordt voor een gedeelte ingericht als ontsluitingsweg voor perceel Jan Thijssenlaan 12. Het Molenslootpad komt op wat grotere afstand te liggen van de woning aan de Jan Thijssenlaan 11. Ten noorden van het nieuwe boezemwater wordt een boezemkade aangelegd.

Er staan enkele kleine gebouwen op het terrein die naar verwachting gesloopt worden. Het gaat om de voormalige kantine van de tennisvereniging en een klein gebouw en wat schuurtjes die momenteel in gebruik zijn om dieren te houden.

Er wordt waarschijnlijk in (de oevers van) de aanwezige watergangen gewerkt. De watergangen aan de randen van het perceel vormen geen onderdeel van de scope.

De start van de werkzaamheden zijn gepland rond begin september 2018.

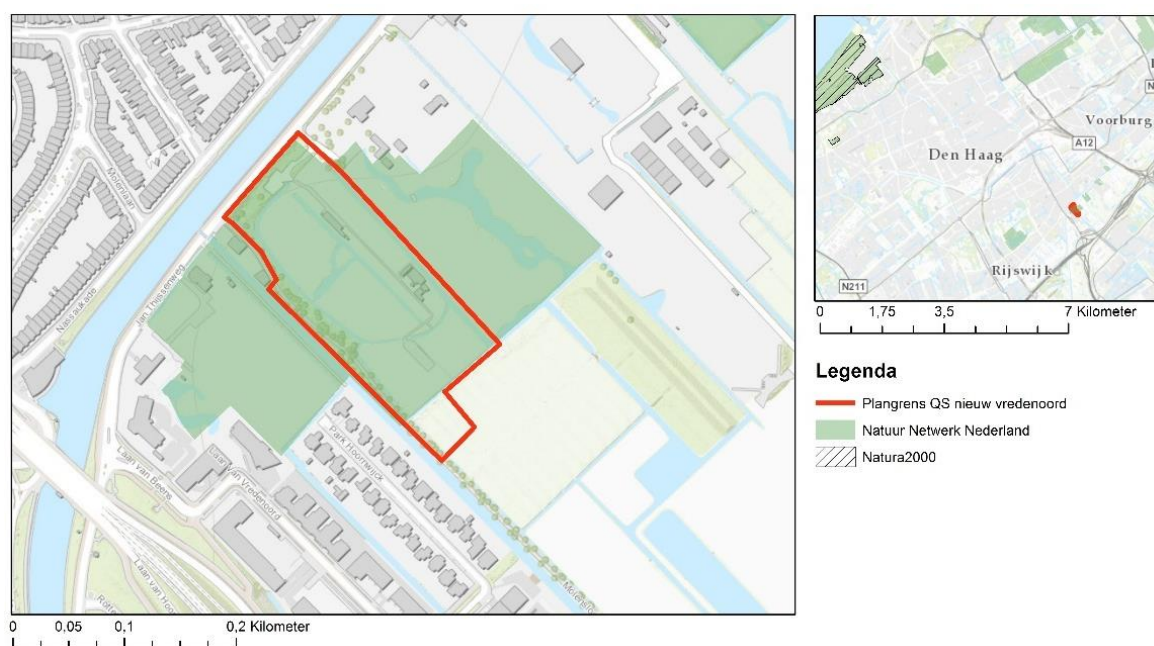
4 Beschermde gebieden

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aanwezigheid van beschermde natuurgebieden nabij de projectlocatie. Vervolgens wordt ingegaan op mogelijke effecten van de voorgenomen ingreep op deze gebieden.

4.1 Aanwezigheid beschermde gebieden

Het plangebied ligt niet binnen een Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden 'Westduinpark & Wapendal' en 'Meijendel en Berkheide' bevinden zich op een afstand van ongeveer 6 kilometer.

Het plangebied ligt wel in het NNN-gebied 'Vredenoord - Hoornbrug' (figuur 4).

Figuur 4: Ligging van het plangebied (rode lijn) ten opzichte van de NNN (groene vlak). Bron kaart: www.zuid-holland.nl.

4.2 Effecten op beschermde gebieden

Natura 2000

Er vindt geen ruimtebeslag plaats op een Natura 2000-gebied. Gezien de afstand (6 km) en de aard van de voorgenomen werkzaamheden zijn effecten op Natura 2000-gebieden uitgesloten. Er is geen vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet benodigd.

Natuur Netwerk Nederland (NNN)

Het plangebied van Nieuw Vredenoord valt grotendeels binnen het NNN-gebied 'Vredenoord - Hoornbrug' en wordt getypeerd als 'bestaande en nieuwe natuur'. Onder de effecten van de herinrichting valt zowel het ruimtebeslag als de mogelijk negatieve effecten door (geluid-) verstoring in zowel de aanleg- als de eindfase.

In de natuurtoets van Antea Group (2015) is over het ruimtebeslag op NNN-gebied het volgende aangegeven: *Voor het deelgebied waar de watercompensatie gepland staat zijn geen natuurbeheertypen aangewezen. In het aangrenzende perceel zijn de*

natuurbeheertypen N15.01 Duinbos en N04.02 Zoete Plas aangewezen. Als gevolg van de watercompensatie zal binnen de NNN het biotoop productiebos worden vervangen door een ander type biotoop. De verandering kan de natuurlijke waarden en kenmerken van het gebied verhogen. Dit hangt echter wel af van de exacte invulling. Er zal geen procedure herbegrenzing NNN nodig zijn.

Het plangebied zal volledig heringericht worden. Naast de inrichting met water is de herontwikkeling van het landgoed nog nader te bepalen door de grondeigenaar. Indien er voor de herinrichting een bestemmingsplanwijziging nodig is, waarbij het gebied (deels) een andere bestemming krijgt dan natuur, is er mogelijk compensatie van de NNN oppervlakte nodig.

Geadviseerd wordt om voor de herinrichting van het plangebied binnen het NNN-gebied 'Vredenoord - Hoornbrug' contact op te nemen met het bevoegd gezag (provincie Zuid-Holland).

5 Beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt per soortgroep aangegeven welke beschermde soorten er op basis van de bureaustudie en het oriënterend veldbezoek in en nabij de projectlocatie worden verwacht. Vervolgens wordt per soortgroep ingegaan op mogelijke effecten die door de werkzaamheden op kunnen optreden. Tot slot wordt per soortgroep aangegeven welke vervolgstappen er nodig zijn (zoals maatregelen, nader onderzoek of aanvraag ontheffing). Het hoofdstuk eindigt met een overzicht van de soorten waar op de projectlocatie rekening mee moet worden gehouden.

5.1 Planten

Resultaten bureaustudie

In de voorgaande quickscan (Movares 2015) zijn geen beschermde planten aangetroffen. Echter er komt wel uit de NDFF naar voren dat er meerdere zeldzame planten in de omgeving van het plangebied voorkomen. Uit de NDFF komen de volgende plantsoorten naar voren die beschermd zijn onder de Wet Natuurbescherming.

Tabel 1: Beschermde planten die in de omgeving van het plangebied voorkomen (bron: NDFF).

Soort	Categorie Wnb
Bokkenorchis	Andere
Wolfskers	Andere
Wilde ridderspoor	Andere
Kluwenklokje	Andere
Schubvaren	Andere

Legenda categorie Wet natuurbescherming (Wnb): H = soorten Habitatrichtlijn en/of Verdrag van Bonn of Bern (artikel 3.5 Wnb), V = vogels (artikel 3.1 Wnb), Andere = andere soorten beschermd volgens Wnb (artikel 3.10 Wnb). Andere= soorten waarvoor binnen de betreffende provincie een algemene vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen.*

Resultaten veldbezoek

Op basis van een biotoopbeoordeling is het plangebied voor bovenstaande soorten te nat bevonden. Bovendien zijn er geen geschikte stenige plaatsen voor bijvoorbeeld schubvaren of wolfskers.

Effectbespreking & vervolgstappen

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde planten waargenomen. Op basis van biotoopbeoordeling worden er ook geen beschermde soorten planten verwacht. Derhalve worden er geen negatieve effecten op beschermde soorten planten verwacht. Er zijn voor beschermde planten geen vervolgstappen benodigd.

Resultaten bureaustudie

In voorgaande quickscan (Movares 2015) zijn er vogels met jaarrond beschermde nesten waargenomen in het plangebied, namelijk grote gele kwikstaart, sperwer en buizerd in het plangebied (losse waarnemingen). Ten tijde van het veldbezoek was er echter veel blad aan de bomen waardoor de aan -/ of afwezigheid van jaarrond beschermde nesten (horsten) niet goed te beoordelen was. Er staat een aantal bomen met holtes (zie 5.4 vleermuizen) in het gebied die geschikt zijn voor zowel vleermuizen als vogels.

De grote bonte specht is een soort die gebruikt kan maken van deze holtes. Deze is in 2015 in het plangebied waargenomen. Deze soort is een categorie 5 soort van de lijst met jaarrond beschermde nesten van het ministerie LNV (zie bijlage 1 voor uitleg over het wettelijk kader). Dit betekent dat de nesten jaarrond zijn beschermd indien ecologische omstandigheden dat vereisen

Naast de grote bonte specht kwam er tijdens het veldbezoek van 2015 naar voren dat veel van de hopen in gebruik zijn door de vroeg in het seizoen broedende halsbandparkieten. Tijdens het vogelbroedseizoen zullen de aanwezige hopen niet geschikt zijn voor vleermuizen. Dit sluit niet uit dat de hopen later in het jaar wel geschikt voor vleermuizen (zie 5.4, Vleermuizen).

De te slopen bebouwing is naar verwachting niet geschikt als verblijfplaats voor vogels met jaarrond beschermde nesten.

Uit de bureaustudie kwamen onderstaande soorten uit de NDFF naar voren

Tabel 2: Vogels met een jaarrond beschermd nest die in de omgeving van het plangebied voorkomen (bron: NDFF).

Soort	Categorie Wnb
Boomvalk	V
Buizerd	V
Grote Gele Kwikstaart	V
Havik	V
Huismus	V
Ooievaar	V
Slechtvalk	V
Sperwer	V
Wespendief	V

Legenda categorie Wet natuurbescherming (Wnb): H = soorten Habitatrichtlijn en/of Verdrag van Bonn of Bern (artikel 3.5 Wnb), V = vogels (artikel 3.1 Wnb), Andere = andere soorten beschermd volgens Wnb (artikel 3.10 Wnb). Andere= soorten waarvoor binnen de betreffende provincie een algemene vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen.*

Resultaten veldbezoek

Jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek is gelet op aanwezigheid van holten en horsten. Binnen het plangebied zijn geen bomen waargenomen met holten of horsten die geschikt zijn voor gebruik door vogels met jaarrond beschermde nesten.

Grote bonte specht

De conclusie uit de quickscan van 2015 wordt gehandhaafd: In het algemeen gaat het goed met de grote bonte specht; het aantal broedparen in Nederland is ten opzichte van vorige decennia sterk toegenomen (www.vogelbescherming.nl).

In de omgeving zijn voldoende alternatieven aanwezig, zoals het naastliggende landgoed Vredenoord. Door de aanwezigheid van voldoende alternatieven zijn de holten in het plangebied niet jaarrond beschermd voor de grote bonte specht.

Broedvogels algemeen (geen jaarrond beschermde nesten)

Binnen en rond het plangebied zijn bomen, struiken en ruigten aanwezig die geschikt zijn als broedbiotoop voor diverse broedvogels. Ook is er een aantal holten gevonden van de grote bonte specht. Door het kappen van bomen en verwijderen van vegetatie verdwijnt mogelijk broedbiotoop.

Effectbespreking

Jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied zijn geen bomen waargenomen met holten of horsten die geschikt zijn voor gebruik door vogels met jaarrond beschermde nesten. Er zijn geen negatieve effecten.

Broedvogels algemeen (geen jaarrond beschermde nesten)

Indien er tijdens de broedperiode bomen, struiken of ruigtevegetatie wordt verwijderd kunnen hierdoor broedende vogels worden verstoord. Dit is in strijd met de Wet Natuurbescherming.

Vervolgstappen

Jaarrond beschermde nesten

Er zijn geen vervolgstappen benodigd.

Broedvogels algemeen (geen jaarrond beschermde nesten)

Om effecten op broedende vogels te voorkomen dienen werkzaamheden waarbij vegetatie wordt verwijderd, bomen worden gekapt of water wordt gedempt buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Deze loopt globaal van 15 maart tot 15 juli (15 augustus voor watervogels). Indien werken buiten het broedseizoen niet mogelijk is, moet door een ter zake kundige worden gecontroleerd of er broedende vogels aanwezig zijn. Dit geldt ook voor de periode vlak voor of na het broedseizoen. Het gaat om een broedgeval, ongeacht de datum. Indien effecten op broedende vogels niet kunnen worden uitgesloten, mag er niet gewerkt worden.

Resultaten bureaustudie

In de onderstaande tabel zijn beschermde soorten weergegeven waarvan waarnemingen in de omgeving van het plangebied bekend zijn. Uit de voorgaande quickscan (Movares 2015) kwam naar voren dat het gebied geschikt is voor diverse kleine zoogdiersoorten zoals egel, mol en rosse woelmuis. Eekhoorn kon niet goed uitgesloten worden op basis van het veldbezoek in 2015 doordat er nog veel blad aan de bomen zat. Er is daarom extra goed gekeken naar sporen van eekhoorn tijdens het veldbezoek van deze quickscan aangezien het veldbezoek plaatsvond op 8 maart 2018 waarbij er geen blad aan de bomen zat.

Tabel 3: Beschermde grondgebonden zoogdieren die in de omgeving van het plangebied voorkomen (bron: NDFF).

Soort	Categorie Wnb
Bosmuis	Andere*
Egel	Andere*
Haas	Andere*
Huisspitsmuis	Andere*
Konijn	Andere*
Mol	Andere*
Veldmuis	Andere*
Vos	Andere*
Woelrat	Andere*
Eekhoorn	Andere

Legenda categorie Wet natuurbescherming (Wnb): H = soorten Habitatrichtlijn en/of Verdrag van Bonn of Bern (artikel 3.5 Wnb), V = vogels (artikel 3.1 Wnb), Andere = andere soorten beschermd volgens Wnb (artikel 3.10 Wnb). Andere = soorten waarvoor binnen de betreffende provincie een algemene vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen.*

Resultaten veldbezoek

Op basis van het veldbezoek en het aangetroffen biotoop worden diverse algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren, zoals de rosse woelmuis, egel, mol en huisspitsmuis binnen het plangebied verwacht. Er zijn geen sporen (nesten en vraat) van eekhoorn aangetroffen. Er worden daarom geen vaste verblijfplaatsen van eekhoorn in het plangebied verwacht.

Effectbespreking

Het plangebied is geschikt voor algemene soorten grondgebonden zoogdieren (waarvoor binnen de provincie Zuid-Holland een algemene vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling), zoals de rosse woelmuis, egel, mol en huisspitsmuis. Deze dieren kunnen door de werkzaamheden worden verstoord. Er zijn geen sporen en nesten van eekhoorns aangetroffen. Dit betekent dat er geen verblijfplaatsen worden vernietigd. Er is geen overtreding van de Wet Natuurbescherming.

Vervolgstappen

Voor algemene soorten als rosse woelmuis, egel, mol en huisspitsmuis geldt een vrijstelling bij ruimtelijke projecten. Wel moet rekening worden gehouden met de zorgplicht (artikel 1.11). Dit kan bijvoorbeeld door de werkzaamheden waarbij

vegetatie wordt verwijderd vanaf één kant uit te voeren zodat aanwezige dieren in de gelegenheid zijn om te vluchten.

5.4 Vleermuizen

Resultaten bureaustudie

Uit de voorgaande quickscan (Movares 2015) kwam naar voren dat er binnen het plangebied meerdere geschikte verblijfplaatsen zijn in de vorm van boomholten en geschikte bebouwing. Daarnaast is het gebied geschikt als (niet essentieel) foerageergebied.

In de onderstaande tabel zijn de soorten vleermuizen weergegeven waarvan waarnemingen in de omgeving van het plangebied bekend zijn vanuit de NDFF.

Tabel 4: Beschermde vleermuizen die in de omgeving van het plangebied voorkomen (bron: NDFF).

Soort	Categorie Wnb
Gewone dwergvleermuis	H
Gewone grootoorvleermuis	H
Laatvlieger	H
Meervleermuis	H
Rosse vleermuis	H
Ruige dwergvleermuis	H
Watervleermuis	H

Legenda categorie Wet natuurbescherming (Wnb): H = soorten Habitatrichtlijn en/of Verdrag van Bonn of Bern (artikel 3.5 Wnb), V = vogels (artikel 3.1 Wnb), Andere = andere soorten beschermd volgens Wnb (artikel 3.10 Wnb). Andere = soorten waarvoor binnen de betreffende provincie een algemene vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen.*

Resultaten veldbezoek

Vliegroutes en foerageergebied

Het plangebied is mogelijk geschikt als vliegroute voor vleermuizen. Er zijn diverse groenstructuren die naar mogelijke foerageergebieden en of verblijfplaatsen leiden. Er zijn genoeg alternatieven beschikbaar waardoor het plangebied niet essentieel is als vliegroute.

Binnen het plangebied bestaat er geschikt foerageergebied, met name het grasveld aan de zuidzijde van het bos is geschikt foerageergebied. Echter er is in de omgeving van het plangebied zeer veel geschikt foerageergebied aanwezig.

Verblijfplaatsen gebouwen

Er zijn diverse kleine gebouwen aanwezig binnen het plangebied. Deze gebouwen zijn in het veldbezoek van 2018 niet meer opnieuw meegenomen. In 2015 zijn deze bekeken en de conclusies zijn hieronder overgenomen:

Er zijn diverse kleine gebouwen aanwezig binnen het plangebied. Het gaat om een voormalig kantinegebouw van de tennisvereniging, een stenen gebouw en een aantal schuren voor dieren. Het stenen gebouw dat zich bij de schuren bevindt en de voormalige kantine van de tennisvereniging lijken geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De kleine schuren zijn opgebouwd uit houten planken en hebben een open karakter. Ze kunnen hierdoor niet voorzien in een optimale microklimaat.

Verblijfplaatsen bomen

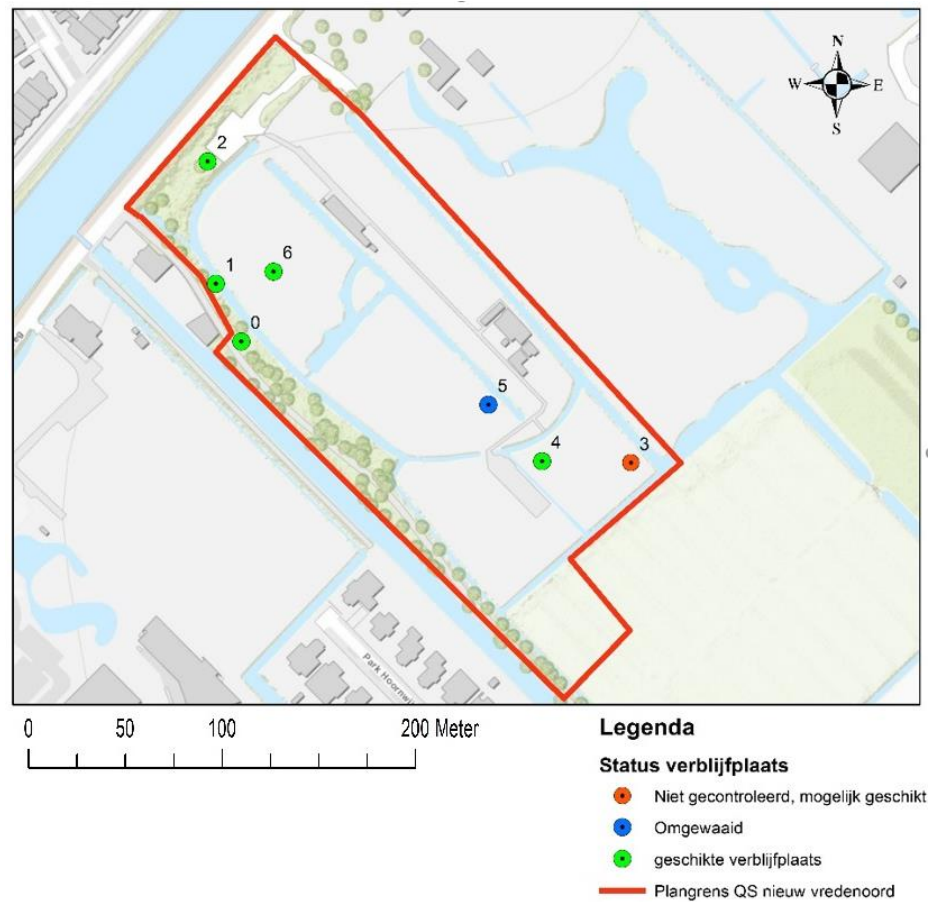
Tijdens het veldbezoek op 8 maart 2018 is het hele plangebied afgezocht naar bomen met holtes. Er zijn zes bomen met holtes waargenomen die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. De bomen zijn opgenomen in onderstaande figuur 5 en gedetailleerd beschreven in tabel 5.

Van de zes bomen met holten konden er vijf worden bekeken met een boomcamera. Deze vijf bomen zijn allemaal geschikt bevonden als verblijfplaats (boom 0, 1, 2, 4 en 6). De kale boom met holten welke in 2015 was waargenomen was omgewaaid en daardoor niet meer geschikt (boom 5). Eén boom met holten was niet bereikbaar met de boomcamera (boom 3).

In de vijf bomen die met een boomcamera konden worden onderzocht zijn geen overwinterende dieren waargenomen. Dit geeft echter geen uitsluitel wat betreft het gebruik van deze verblijfplaatsen. De bomen met holtes lijken geschikt voor zowel paar, kraam, zomer als winter verblijfplaatsen. Zie voor een impressie foto 3 t/m 5.

Tabel 5: Bevindingen boomcamera onderzoek. Nummers in de tabel komen overeen met de nummers in figuur 5.

Boom nr.	Status	Opmerking
0	Geschikt als verblijf	Geen vleermuizen aangetroffen (foto 4)
1	Geschikt als verblijf	Geen vleermuizen aangetroffen (foto 4)
2	Geschikt als verblijf	Geen vleermuizen aangetroffen (foto 3)
3	Niet gecontroleerd met boomcamera	Holte bevindt zich op 12m+ was niet te bereiken met camera. (foto 5)
4	Geschikt als verblijf	Geen vleermuizen aangetroffen (geen foto)
5	Omgewaaid	In 2015 als geschikt aangemerkt. Nu niet meer.
6	Geschikt als verblijf	Geen vleermuizen aangetroffen (foto 3)

Figuur 5: locaties van mogelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen (bomen met holtes).

Foto 3: Boom 6(links) en boom 2(rechts)

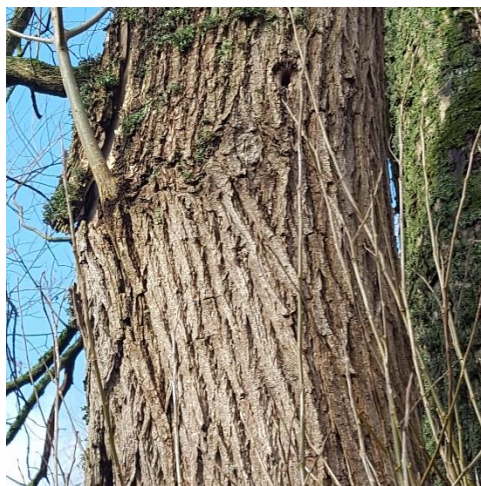

Foto 4: Boom 1(links) en boom 0 (rechts)

Foto 5: Boom 3, de holtes waren te hoog voor de boomcamera.

Effectbespreking

Vliegroute & foerageergebieden

Het gehele plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, en er zijn meerdere mogelijke vliegroutes aanwezig in en rondom het plangebied. Doordat het terrein zal opnieuw worden ingericht als park zal het gebied naar verwachting weer geschikt zijn als vliegroute en foerageergebied. De bomen rondom het perceel zullen behouden blijven, waardoor er binnen het terrein voldoende beschutting behouden blijft.

Door de werkzaamheden treedt er wel tijdelijke verstoring op. Deze moet zoveel mogelijk vermeden worden. Bij de aanleg en tijdens het gebruik dient extra gelet te worden op het gebruik van kunstmatig licht. De vaste jachtgebieden van de vleermuizen mogen niet door licht verstoord worden; vooral de meervleermuis is hiervoor erg gevoelig.

Er is genoeg alternatief geschikt foerageergebied in de omgeving aanwezig. Dit betekent dat het geen essentieel foerageergebied betreft, dit geldt ook voor de vliegroutes.

Verblijfplaatsen

De bebouwing in het plangebied zal worden verwijderd. Mogelijk is deze bebouwing geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Dit betekent dat er mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan. Daarnaast zijn er bomen met holten binnen het plangebied aanwezig die een functie kunnen hebben als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. De holten kunnen meerdere functies vervullen voor de aanwezige vleermuissoorten. Zo kunnen ze gebruikt worden als paar-, zomer-, winter of kraam verblijf. Het kappen van bomen, het slopen van gebouwen kan tot gevolg hebben dat er verblijfplaatsen vernietigd worden. Dit is een overtreding van artikel 3.5. van de Wet Natuurbescherming.

Vervolgstappen

Er is aanvullend onderzoek benodigd om al dan niet uit te sluiten of de gebouwen en geschikte boomholtes gebruikt worden als paar-, zomer-, kraam-, of winterverblijf. Voor de gebouwen gaat het om het stenen gebouw dat zich bij de schuren bevindt en de voormalige kantine van de tennisvereniging.

Mogelijk indirecte effecten als verstoring door licht kunnen voorkomen worden door in de periode april tot en met november tussen zonsopgang en zonsondergang te werken. Indien toch gebruik moet worden gemaakt van kunstmatige verlichting, dient deze uitsluitend op de werkzaamheden worden gericht waarbij verlichting op bomen, de watergang en gebouwen in de directe omgeving wordt voorkomen. Dit geldt ook voor eventuele verlichting in de eindsituatie.

5.5 Amfibieën

Resultaten bureaustudie

In de voorgaande quickscan (2015) zijn geen soorten amfibieën waargenomen. Op basis van het biotoop werden toentertijd alleen algemene amfibieën verwacht. Uit de NDFF komt, naast algemene soorten die algemeen door de provincie Zuid-Holland zijn vrijgesteld, ook de beschermde alpenwatersalamander naar voren.

Tabel 6: Beschermde amfibieën die in de omgeving van het plangebied voorkomen (bron: NDFF).

Soort	Categorie Wnb
Alpenwatersalamander	Andere
Bruine kikker	Andere*
Gewone pad	Andere*
Kleine watersalamander	Andere*
Meerkikker	Andere*

Legenda categorie Wet natuurbescherming (Wnb): H = soorten Habitatrichtlijn en/of Verdrag van Bonn of Bern (artikel 3.5 Wnb), V = vogels (artikel 3.1 Wnb), Andere = andere soorten beschermd volgens Wnb (artikel 3.10 Wnb). Andere = soorten waarvoor binnen de betreffende provincie een algemene vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen.*

Resultaten veldbezoek

Het projectgebied is geschikt bevonden voor de algemene soorten amfibieën zoals bruine kikker, gewone pad, en meerkikker. Het gebied bevat genoeg

overwinteringsplaatsen zoals stronken, takken en ander dood hout. Daarnaast is het gebied waterrijk waardoor het mogelijk geschikt is als voortplantingsbiotoop. De alpenwatersalamander en de kleine watersalamander komen voor in de omgeving van het plangebied, echter het gebied zelf is niet geschikt. In het gebied ontbreekt geschikt voortplantingswater voor deze soorten. Goede voortplantingswateren voor deze soorten zijn grotendeels onbeschaduwd (tot beschaduwd voor de alpenwatersalamander), sterk begroeid met water- en oeverplanten en bij voorkeur met een lage bezetting of volledige afwezigheid van vissoorten. Dit soort water komt niet in het plangebied voor.

De waarnemingen van de alpenwatersalamander zijn gedaan aan de noordkant van het plangebied, in een woonwijk aan de andere zijde van het kanaal. Door de barrièrewerking van zowel de weg als het kanaal en de ongeschiktheid van het plangebied zelf als voortplantingswater, wordt niet verwacht dat de alpenwatersalamander voorkomt in het plangebied. De kleine watersalamander is meer algemeen, en komt mogelijk voor in omringende wateren. Dat deze soort overwintert in het plangebied is niet uit te sluiten.

Effectbespreking

Werkzaamheden zoals het rooien van bomen, het verwijderen van bosschages en het graven van watergangen kunnen amfibieën soorten verstoren of doden. Provincie Zuid Holland heeft de algemene soorten amfibieën (bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker) vrijgesteld van de Wet Natuurbescherming, wel geldt er de zorgplicht.

Vervolgstappen

Om effecten op algemeen beschermde soorten amfibieën zoveel mogelijk te beperken dienen de werkzaamheden waarbij vegetatie wordt verwijderd van één kant uit te worden uitgevoerd zodat aanwezige dieren de kans krijgen te vluchten. Dit valt onder de zorgplicht (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

5.6 Reptielen

Resultaten bureaustudie

In de voorgaande quickscan (2015) zijn geen reptielen waargenomen. Uit de NDFF komen deze soorten ook niet naar voren.

Resultaten veldbezoek

Er is geen geschikt biotoop aangetroffen voor reptielen. Deze werden op basis van het eerdere bureauonderzoek ook niet verwacht.

Effectbespreking & vervolgstappen

Er worden geen beschermde reptielen verwacht, er zijn daarom geen vervolgstappen benodigd.

5.7 Vissen

Resultaten bureaustudie

In de voorgaande quickscan (Movares 2015) zijn geen beschermde vissen aangetroffen. Uit de NDFF komen ook geen beschermde soorten onder de Wet Natuurbescherming naar voren.

Resultaten veldbezoek

Er is geen geschikt biotoop aangetroffen voor beschermde vissoorten. De wateren zijn schaduwrijk en onderhevig aan bladinvall. Beschermde vissen werden op basis van het eerdere bureauonderzoek ook niet verwacht.

Effectbespreking & vervolgstappen

Er worden geen beschermde vissoorten verwacht, er zijn daarom geen vervolgstappen benodigd.

Om effecten op algemeen beschermde soorten vissen zoveel mogelijk te beperken dienen de werkzaamheden waarbij water wordt gedempt van één kant uit te worden uitgevoerd zodat aanwezige dieren de kans krijgen te vluchten. Dit valt onder de zorgplicht (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

5.8 Ongewervelden

Resultaten bureaustudie

Uit het eerdere quickscan rapport (Movares 2015) komt rouwmantel naar voren als beschermde ongewervelde. Echter deze soort werd toen op basis van het veldbezoek uitgesloten. Uit de NDFF komt deze soort niet naar voren, en ook geen nieuwe andere beschermde soorten.

Resultaten veldbezoek

Het aanwezige biotoop is niet geschikt voor beschermde ongewervelden. Zo komt er geen sleedoorn voor op de planlocatie, dus geen sleedoornpage. Ook het water is niet geschikt als voortplantlocatie voor strenger beschermde soorten zoals libellen en juffers doordat de wateren schaduwrijk zijn en onderhevig aan bladinvall.

Effectbespreking & vervolgstappen

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde ongewervelden waargenomen en deze worden op basis van biotoop niet verwacht. Derhalve worden er geen negatieve effecten verwacht op beschermde ongewervelden.

Er zijn voor beschermde ongewervelden geen vervolgstappen benodigd.

5.9 Samenvatting

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de beschermde soorten waarmee op de planlocatie rekening moet worden gehouden. Dit is gebaseerd op bestaande gegevens en het veldbezoek.

Tabel 7: Beschermde soorten die binnen de planlocatie worden verwacht op basis van bestaande gegevens en het veldbezoek.

Soortgroep	Soorten	Categorie Wn
Vogels	algemene broedvogels	V
Grondgebonden zoogdieren	o.a. bosmuis, egel, haas, huisspitsmuis, konijn, mol, veldmuis, vos, woelrat, en kleine marterachtigen	Andere*
Vleermuizen	gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis (potentieel foerageergebied, vliegroute en verblijfplaats)	H
Amfibieën	algemene soorten zoals bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker	Andere*

Legenda categorie Wet natuurbescherming (Wnb): H = soorten Habitatrichtlijn en/of Verdrag van Bonn of Bern (artikel 3.5 Wnb), V = vogels (artikel 3.1 Wnb), Andere = andere soorten beschermd volgens Wnb (artikel 3.10 Wnb). Andere= soorten waarvoor binnen de betreffende provincie een algemene vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen*

Uit de volgende soortgroepen zijn geen beschermde soorten aangetroffen of te verwachten:

- Reptielen
- Vissen
- Ongewervelden
- Planten

6 Conclusies

6.1 Beschermde gebieden

Natura 2000

Er vindt geen ruimtebeslag plaats op een Natura 2000-gebied. Gezien de afstand (6 km) en de aard van de voorgenomen werkzaamheden worden er door de voorgenomen ingreep geen effecten op Natura 2000-gebieden verwacht. Er is geen vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet benodigd.

Natuur Netwerk Nederland

Het plangebied van Nieuw Vredenoord valt gedeeltelijk binnen het NNN-gebied 'Vredenoord - Hoornbrug' en wordt getypeerd als 'bestaande en nieuwe natuur'. Er vindt ruimtebeslag plaats op het NNN-gebied. Onder de effecten van de herinrichting valt zowel het ruimtebeslag als de mogelijk negatieve effecten door (geluid-) verstoring in zowel de aanleg- als de eindfase.

Het plangebied zal volledig heringericht worden. Naast de inrichting met water is de herontwikkeling voor het overgrote deel van het landgoed nog nader te bepalen. Indien er voor de herinrichting een bestemmingsplanwijziging nodig is, waarbij het gebied (deels) een andere bestemming krijgt dan natuur, is er mogelijk compensatie van de NNN oppervlakte nodig.

Geadviseerd wordt om voor de herinrichting van het plangebied binnen het NNN-gebied 'Vredenoord - Hoornbrug' contact op te nemen met het bevoegd gezag (provincie Zuid-Holland).

6.2 Beschermde soorten

Er is ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming benodigd indien het project resulteert in handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen. Dit geldt voor alle soorten die als beschermd zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming en waarvoor geen vrijstelling is opgenomen in de betreffende provincie.

Afhankelijk van de uitkomst van het aanvullend onderzoek dient beoordeeld te worden of er voor vleermuizen een ontheffing benodigd is.

Nader onderzoek

Voor de soortgroep vleermuizen is er aanvullend onderzoek nodig:

- Gebruik van potentiële verblijfplaatsen in de vorm van boomholtes (zie tabel 5 en figuur 5) en gebouwen. Deze worden onderzocht door het uitvoeren van 4-5 bezoeken (2 in juni t/m juli en 2-3 bezoeken in augustus en september). Voor de gebouwen gaat het om het stenen gebouw dat zich bij de schuren bevindt en de voormalige kantine van de tennisvereniging. Dit onderzoek dient uitgevoerd te worden volgens de tijden en bij weersomstandigheden zoals aangegeven in het vleermuisprotocol 2017.

Mitigerende maatregelen

Om effecten op beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen worden in ieder geval de volgende mitigerende maatregelen voorgesteld:

- Om effecten op broedende vogels te voorkomen dienen werkzaamheden waarbij bebouwing wordt verwijderd, buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Voor het broedseizoen geldt geen vaste periode. Het verschilt per soort. Veel vogelsoorten broeden ongeveer tussen 15 maart en 15 juli. Indien werken buiten het broedseizoen niet mogelijk is, moet door een ter zake kundige worden gecontroleerd of er in de te verwijderen bebouwing broedende vogels aanwezig zijn. Indien effecten op broedende vogels niet kunnen worden uitgesloten mag er niet gewerkt worden.
- Om effecten op algemeen beschermde soorten kleine grondgebonden zoogdieren en amfibieën zoveel mogelijk te beperken dienen de werkzaamheden waarbij vegetatie wordt verwijderd van één kant uit te worden uitgevoerd, zodat aanwezige dieren de kans krijgen te vluchten. Dit valt onder de zorgplicht (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).
- Om effecten op vissen zoveel mogelijk te beperken dienen de werkzaamheden waarbij water wordt gedempt van één kant uit te worden uitgevoerd, zodat aanwezige dieren de kans krijgen te vluchten. Dit valt onder de zorgplicht (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).
- Om effecten door verstoring door licht op foerageergebied, vliegroute en verblijfplaatsen van vleermuizen te voorkomen dient zowel in de bouwfase als in de gebruiksfase gebruik te worden gemaakt van gericht verlichting waarbij opgaande beplanting, gebouwen en watergangen onverlicht blijven

7 Bronnen

Movares, 2015. Quicksan ecologie: Nieuw Vredenoord (kenmerk D81-GVR-KA-1501174)

Anteagroup 2015. Samenvattende natuurtoets, Bestemmingsplan Molenvliet e.o;. (project nr: 402085)

Vleermuis protocol 2017, Netwerk groene bureaus.

<https://ndff-ecogrid.nl/>

www.zuid-holland.nl

www.RAVON.nl

www.vogelbescherming.nl

Colofon

Opdrachtgever Gemeente Den Haag
De heer Tim Hagendoorn

Uitgave Movares Nederland B.V.

Divisie Ruimte, Mobiliteit en Infra
Afdeling Planontwikkeling en Bouwprocessen:Omgeving en Conditionering

Utrecht

Telefoon 06-8371 8693

Ondertekenaar Erik van der Woude
Adviseur ecologie

Projectnummer RM003012

Kenmerk B85-EWO-KA-1800199

© 2018, Movares Nederland B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Movares Nederland B.V.

Bijlage I Wet en regelgeving

In deze bijlage staat een beschrijving van de relevante wet- en regelgeving en het beleidskader.

Wet natuurbescherming (WN)

De Wet natuurbescherming (Wn) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet. Veel verantwoordelijkheden en bevoegdheden gaan naar de provincies. Er zijn hierop wel uitzonderingen waarvoor het ministerie van EZ bevoegd gezag blijft. Dit betreft onder andere de aanleg, uitbreiding en, voor zover van toepassing, inrichting, alsmede wijziging, gebruik, beheer en onderhoud van hoofdwegen en hoofdvaarwegen als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Tracéwet en hoofdspoorwegen als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Spoorwegwet.

Gemeenten hebben een loketfunctie. Het is mogelijk om een natuurvergunning ‘aan te haken’ bij de omgevingsvergunning, maar dit hoeft niet.

Gebiedsbescherming

Ten aanzien van de gebiedsbescherming van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn er geen grote wijzigingen in de nieuwe Wet natuurbescherming. Wel komt de aanwijzing van Beschermd Natuurmonumenten te vervallen, evenals de doelstellingen die al geformuleerd zijn voor bestaande Beschermd Natuurmonumenten.

De gebiedsbescherming is vastgelegd in artikel 2.1 tot en met 2.11 van de Wet natuurbescherming. Hierin wordt de aanwijzing en bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Hiermee zijn de verplichtingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, voor zover die betrekking hebben op gebiedsbescherming, geïmplementeerd in het Nederlands recht. De begrenzing van de Natura 2000-gebieden en de instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden zijn vastgelegd in de aanwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen beschrijven voor de voor het gebied aangewezen habitattypen en soorten of een bepaalde ontwikkeling ervan gewenst is of dat het behoud ervan op het aanwezige niveau moet worden nagestreefd. Voor activiteiten of projecten die schadelijk kunnen zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van EZ.

Voortoets en Passende beoordeling

Bij plannen in, of in de nabijheid (externe werking) van, een Natura 2000-gebied dienen de initiatiefnemers in een oriënterende fase (voortoets) te onderzoeken of het plan een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied kan hebben. Met externe werking wordt bedoeld dat ook activiteiten buiten het gebied de natuurwaarden in het gebied kunnen beïnvloeden. Indien na dit onderzoek niet kan worden uitgesloten dat de activiteit een significant negatief effect heeft, dient de initiatiefnemer meer gedetailleerd dan in de oriënterende fase in kaart te brengen wat de effecten van de activiteit kunnen zijn. Daarbij dienen ook, indien noodzakelijk, de mitigerende maatregelen te worden betrokken. Deze analyse heet een ‘passende beoordeling’. Het bevoegd gezag toetst de passende beoordeling. Wanneer uit de passende beoordeling alsnog de zekerheid wordt verkregen dat de activiteit niet leidt tot significant negatieve effecten, kan de activiteit

doorgang vinden. Wanneer uit de voortoets blijkt dat er wel kans is op een negatief effect, maar dit als niet significant kan worden gezien, kan eveneens, op basis van een verslechteringstoets toestemming voor het uitvoeren van de activiteit worden verleend. Wanneer uit de passende beoordeling blijkt dat significante negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, kan het project alleen doorgang vinden op grond van de “ADC-criteria”.

Dit betekent dat:

- A – alternatieve oplossingen voor het plan ontbreken;
- D – er dwingende redenen van groot openbaar belang zijn, en
- C – de initiatiefnemer compenserende maatregelen vooraf en tijdig treft.

Zorgplicht

Binnen de kaders van de Wet natuurbescherming is de Zorgplichtbepaling (artikel 1.11) van toepassing. Deze zorgplicht houdt o.a. in dat als een activiteit wordt ondernomen waarvan kan worden vermoed dat deze nadelig kan zijn voor de natuurwaarden van het gebied, deze activiteit niet plaats mag vinden. Ook moeten alle maatregelen worden genomen om nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken.

Programmatistische Aanpak Stikstofdepositie (PAS)

De Programmatistische Aanpak Stikstof (PAS) welke per 1 juli 2015 van kracht is geworden, is onveranderd opgenomen in het Besluit natuurbescherming. Stikstofdepositie vormde jarenlang een knelpunt bij de besluitvorming over plannen en projecten, omdat in veel Natura 2000-gebieden overbelasting van stikstofdepositie een probleem is voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor de, voor stikstof gevoelige, natuur in die gebieden. Het PAS beoogt een oplossing te bieden voor dit probleem. Het doel is het beschermen en ontwikkelen van kwetsbare, voor stikstof gevoelige natuur, terwijl tegelijkertijd economische ontwikkelingen mogelijk blijven. Het programma bevat hiertoe maatregelen die leiden tot een afname van stikstofdepositie (bronmaatregelen) en maatregelen die leiden tot een versterking van de natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden (herstelmaatregelen). Het PAS is, inclusief de depositieruimte die binnen het programma beschikbaar is, in zijn geheel passend beoordeeld. De gebiedsanalyses, die onderdeel uitmaken van het programma, vormen de onderbouwing van de passende beoordeling op gebiedsniveau.

Voor vergunningaanvragen en verlening wordt gebruik gemaakt van het rekeninstrument AERIUS. De depositieruimte is alle ruimte die beschikbaar is voor economische ontwikkelingen. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen projecten en handelingen die niet toestemmingsplichtig zijn en projecten waarvoor wel een vergunning vereist is. De eerste categorie bestaat uit autonome ontwikkelingen, zoals toename van bevolking of wegverkeer, en uit projecten die tussen 0,05 en 1 mol per hectare per jaar stikstofdepositie in een Natura 2000-gebied veroorzaken. Voor deze laatste groep bestaat een meldingsplicht. De tweede categorie activiteiten valt uiteen in prioritaire projecten (segment 1) en overige projecten en handelingen (segment 2). Prioritaire projecten zijn door het Rijk of de provincies aangemerkt als projecten van nationaal of provinciaal maatschappelijk belang. De verdeling van de depositieruimte over de vier delen is een bestuurlijke keuze van Rijk en provincies.

Soortbescherming

Ten aanzien van beschermde soorten vervalt ten opzichte van de Flora- en faunawet voor een aantal soorten de bescherming, terwijl er ook 'nieuwe soorten' op de soortenlijsten zijn opgenomen. De Wet natuurbescherming maakt onderscheid tussen:

- 1) soorten van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1 Wn);
- 2) soorten van de Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn (artikel 3.5 Wn);
- 3) 'andere soorten' (artikel 3.10 Wn).

Vogelrichtlijn (artikel 3.1 Wn)

Het beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn is vastgelegd in artikel 3.1.

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het is mogelijk om ontheffing aan te vragen voor de verbodsbepalingen. Deze aanvraag wordt getoetst op:

- Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging);
- Aanwezigheid geldig wettelijk belang conform Vogelrichtlijn. Een geldig wettelijk belang voor deze categorie soorten is o.a. belang 1: 'in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid';
- Er is geen verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en/of Bonn (artikel 3.5 Wn)

Deze categorie bestaat uit Europees beschermde soorten. De verbodsbepalingen zijn vastgelegd in artikel 3.5:

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke

verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Onder de Wet natuurbescherming geldt dat het voor streng beschermde soorten zoals opgenomen in artikel 3.5 mogelijk is om bij ruimtelijke ontwikkelingen te werken volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Hierbij geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5. Het bij ruimtelijke ontwikkelingen ook voor deze soorten kunnen werken met een goedgekeurde gedragscode is een belangrijk verschil met de Flora- en faunawet (geldig tot en met 31 december 2016).

Naast het werken volgens een goedgekeurde gedragscode kan voor soorten zoals opgenomen in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming bij overtreding van de verbodsbepalingen een vergunning worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld op:

- Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging);
- Aanwezigheid geldig wettelijk belang conform Habitatrichtlijn. Een geldig wettelijk belang voor deze categorie soorten is o.a. belang 3: ‘in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten’;
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Andere soorten (artikel 3.10 Wn)

De categorie ‘andere soorten’ bestaat uit soorten zoals opgenomen in bijlage A en B van de wettekst. De verbodsbepalingen zijn vastgelegd in artikel 3.10:

Het is verboden:

- a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
- b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
- c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voor deze soorten geldt een vrijstelling wanneer aantoonbaar gewerkt wordt volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode.

Naast het werken volgens een goedgekeurde gedragscode kan voor soorten uit de categorie ‘andere soorten’ van de Wet natuurbescherming bij overtreding van de verbodsbepalingen een vergunning worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld op:

- Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging);
- Aanwezigheid geldig wettelijk belang. Een geldig wettelijk belang voor deze categorie soorten is o.a. belang h ‘in het algemeen belang’;

- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Algemeen vrijgestelde soorten

Voor soorten van de categorie ‘andere soorten’ (bijlage A en B van de wettekst) kan een vrijstellingsregeling gelden, die per provincie anders kan worden ingestoken. De meeste provincies en het ministerie van EZ hebben ‘tabel 1 soorten’ van de oude Flora- en faunawet opnieuw vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit zijn 19 soorten zoogdieren en 5 soorten amfibieën.

Bovengenoemde soorten zijn bij ruimtelijke projecten algemeen vrijgesteld van vergunningplicht. Wel dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht (artikel 1.11 Wet natuurbescherming). Deze zorgplicht houdt in dat een ieder nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet voorkomen.

Beleid provincies

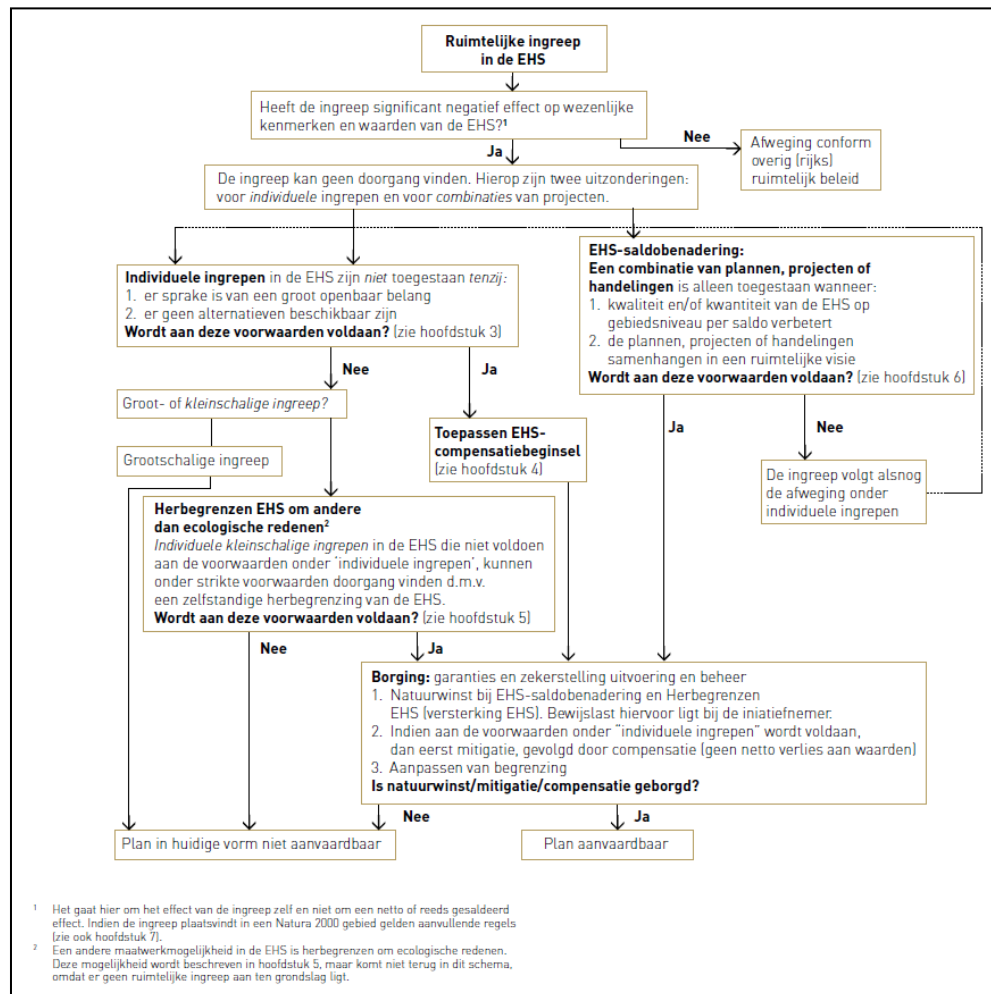
Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk (de voormalige Ecologische Hoofdstructuur) van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het nationaal beleid met betrekking tot de gebiedsbescherming van het Natuurnetwerk Nederland is vastgelegd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De rijksoverheid heeft de bruto begrenzing van het NNN vastgesteld, de provincies zijn bevoegd om dit netto te begrenzen. De SVIR vervangt verschillende rijksbeleidsstukken zoals de Nota Ruimte en de Nota Mobiliteit. De juridische borging van de nationale ruimtelijke belangen die in de SVIR worden aangewezen vindt plaats via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Via het Barro werkt het rijksbeleid door naar de ruimtelijke verordeningen van de provincies. Het NNN is de opvolger van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) sinds de afsluiting van het Natuurpact tussen Rijk en de provincies.

Nee-tenzij principe

Voor het NNN geldt het 'nee, tenzij'-principe. Dit betekent dat nieuwe plannen of projecten niet zijn toegestaan als ze de wezenlijke (potentiële) waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Uitzonderingen hierop zijn wanneer sprake is van redenen van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn. De schade dient in dat geval door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk beperkt te worden. De restschade dient te worden gecompenseerd. De rijkslijn zoals verwoord in het SVIR en Barro is dat er bij het NNN geen sprake is van externe werking.

Het Rijk en de provincies hebben spelregels afgesproken over wat wel en niet kan omtrent het NNN. Hieronder staat het beslisschema uit de brochure “Spelregels EHS” [ministeries LNV en VROM en de provincies] weergegeven.

Figuur 1: Stroomschema ruimtelijke ingrepen in de EHS (tegenwoordig het NNN)

Het NNN is planologisch beschermd in de Provinciale Structuurvisies en Verordeningen. In de Verordening staat aangegeven aan welke voorwaarden bij ruimtelijke ingrepen in en langs het NNN moet worden voldaan. Ook is het compensatiebeleid bij aantastingen van het Natuurnetwerk Nederland hierin opgenomen.